

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Pređplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmerno 1 for. a seljake 50 novč. za pol godinu. Izvan Carovino viso postarjina. Otko se najde najmanje 8 seljaka to za voljni, da ih list šalje samo svim ukupno pod jednim zavojom i imenom, davat čeno za 20 novč. na godinu svakomu. Novči se šalje izvan postarjine. Nepravilno. Ino, predmo i najblizu Postu valja jasno označiti. Komu list nedođe na vrijeme, neka te juri odpravništvo u otvorena pisma, za koje se naplaća nikakva postarjina, naplatit, izvana Reklamacija. Tko list prima i drži, ako je postarj. ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRVNIČTVO

nalazi se

Tipografija Flegli di C. Amati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalje platjeno postarjine. Vjesti, dopisi i drugi spisi štampaju se li u olostiti li u izredci, nalze prema svojoj vrijednosti i smicru ozeza lista. Ne podpisani so dopisi neupotrebljivi. Oznaka napodanja i lista sukrumno stari nenalaze mjestu a om Listu. Priobšena so pisma štaju po 6 novč. svaki rodak. Oglasi od 8 redkkih stoje 50 novč. a svaki godak varlo 6 novč. i u ubesja opotovanja po što so pogodo oglašnik i odpravništvo. Dopisi so navedaja. Uredništvo i odpravništvo, osim izvanrednih slučajeva, nedopisuje, nego putem svoje Zastitice.

Iz carevinskog vieća.

Kako smo zadnji put javili, i kako sad čitamo u Brzopisnom Zapisniku car. vieća od 14. studena, predsjednik ministarstva, grof Taaffe, odgovorio je na upit našega zastupnika i drugovaht mu, kao na četvero drugih sličnih upitah glede potrebnosti, što vlada u nekojih pokrajinah ove polovice carstva, naime u Istri, Goričkoj, Dalmaciji i južnom Tirolu, onda u Galiciji, Moravskoj i Slezi, je rekao, da je vlada bila obavješćena o potrebnosti tih pokrajinal još i prije, nego bjelu na nju upravljani rečeni upiti, ali da joj polanje nije bilo javljeno, ni kolika je ta nevolja, ni koliko se jur dosad, il koliko joj se može još doskočiti iz zemaljskih sredstvih. Zato da se obratio naredbom na Namjestnike svih rečenih zemaljah, da ga što hitrije i točnije izvieste o toj nevolji i o njezinih uzrocih; kao takodjer o načinu, kako bi se stradajućemu pučanstvu najlaglje i najuspješnije pomoglo. Na tu naredbu da mu još nisu odasvud došli odgovori, jer da uredi trebaju svakako vremena, da se o svem točno obavieste. Ali gospoda zastupnici da neka budu uvjereni, da će vlada sve moguće učiniti, da se toj nevolji što prije doskoči, pa da jo već u stanju reči, što i kako misli. Nedvojbeno jest, veli, da je u prvom redu dužnost obćine i zemlje, pružiti pomoć pojedinim obćiteljim i celim obćinama. Zato da će se prije svega razviditi, po namjestničkih izvješćih, koliko si mogu stradajuće pokrajine same, i koliko će im trebati

drzava pomoći. Bude li trebalo ovoj ili onoj pokrajini drzavne pomoći, bude uz predujam bude uz gradnje u potrebi, to će on u shodno vrijeme stupiti pred visoko zastupništvo odnosnima u tu svrhu predložiti. Za sada da predlaže, usljed izvješća primorskog namjestnika, carevinskomu vieću osnovu zakona, kojim se dozvoljuje predujam iz drzavnih blagajnah stradajućemu pučanstvu u Istri i Goričkoj. Onda veli, što se tiče uredjenja rickah, gradjenja cestah itd., kao što je predlažu pojedini upiti, da tu treba mnogo predbježne radnje, koju bi stopram onda gotova bila, kad već bude, ako Bog da, potrebe nestalo, ali da će se i glede toga učiniti, što se bude moglo. Za tim postavlja na što osnovu zakona, tičuega se pomoći, što se ina pružiti Istri i Goričkoj, naime u žitu za sjeme, te moli što vruće visoko zastupništvo, da ga prihvati. Na to se ustane grof Hohenwart, predlažuć, da se taj zakon još onaj dan u prvom čitanju prihvatiti i preda odmah proradunskom odboru, da učini o njem izvješćaj i predlog. Predsjednik dade ga izglasovati, pa bude i primljen većinom glasovah. Čitamo nadalje u „Brzopisnom Zapisniku“ od dne 18. studena, da je u IX. sjednici, a 13 zasjedanju, grof Hohenwart, izprosvod od Predsjednika rieč, o toj istoj stvari rekao, da pošto je proradunski odbor malenom promjenom prihvatio vladin predlog, neka ga vis. vieće, akoprem nestoji na dnevnom redu, uzme i na drugo čitanje. Pošto je taj predlog bio primljen, predsjednik naloži izviestitelju, neka uvede predmet

u pretresanje. Izza česa izviestitelj, ponoviv opis nevolje u rečenih pokrajinah po dospjevših izvješćih, izjavi, da je proradunski odbor namienio Istri i Goričkoj podporu od 60,000 f. za nabavu jezenskog i proljetnog sjemenja, što da odgovora 4000 hektolitrom žita, i to da je najmanje, što se može pružiti onomu stradajućemu narodu, ako mu se s druge strane pruži kakav zaslužak gradjenjem cestah i drugim u obće korisnim djelom. Tu svotu da je nakana drzava predumiti pokrajinama Istri i Goričkoj uz jamčevinu uz pokrajinsku jamčevinu ili garantciju, a da joj se vrati počamsi od 1. prosinca 1881. u pet jednakih godišnjih obrokah. Ali buduće da sada nisu otvoreni pokrajinski sabori, a zemaljski odbori nemogu na svoju ruku dati te jamčevine, to će dotle vlada zahtievati jamčevinu obćinah, kad će one i onako uz drzavne oblasti imati razdieliti potrebnijim obćiteljim rečeni predujam. Kad je na taj način bio primljen vladin predlog malenom promjenom, što je na njem učinio proradunski odbor, prešlo se na obćenito razpravu, kod koje su govorili zastupnici Pajer, Steudel i po dva puta Dr. Vitezic. Pajer kaže, da on neće, da i opet opisuje potrebnost dotičnog pučanstva, koja je već i onako poznata vladi i zastupničkoj kući iz službenih izvješćah, pa se i sama nudja, da joj se što prije doskoči: ali da ipak diže svoj glas, kao zastupnik stradajućih, te što vruće preporučuje visokomu vieću, da taj predlog prihvatiti u svojoj cielosti. Zastupnik Steudel reče, da se nada, ako bude ikad trebalo i gradjanom ta-

kve pomoći, da će im se isto onako pružiti kao i seljanom, zato da će rado glasovati za predlog. Na koncu zastupnik gosp. Dr. Vitezic drzase sliedeći govor: „Kao zastupnik istočne, naime one strane Istre, gdje je uprav sada najveća nevolja, nemogu da ovom prigodom i ja stogod neredem. U drugoj sjednici ove uzvišene kuće imao sam čast upitati visoku vladu, je li joj poznata nevolja, u kojoj se nalode južne pokrajine, a naime moj izborni kotar, i što kani ona učiniti, da toj nevolji na pomoć skoči. Dužnost mi je, najvruće se zahvaliti u ime onog jednog pučanstva najprije visokoj vladi, što je, uzvaziv želje u spomenutom upitu izražene, ovaj zakonski predlog predstavila, u zatim najvruće hvala i toj uzvišenoj kući što je privolila, da se taj predlog odmah pretrese. U isto doba molim, da i onaj predlog, koji obećaje motivirano izvješće, bude što prije visokoj kući predpostavljen. Koristnije bilo bi, da je ta visoka kuća i ove predloge nešto prije dobila, jer strah me je, da neće se tim svim onim pomoći, koji su u nevolji. Usudjujem se napokon pitati visoku vladu, je li odredila, kako da se među davki od stradajućega ljudstva izterivati, jer, kako se po nekih novim čitalo, reć bi, da nije do sada u tom obzirni nikakova polakšica učinjena. Što se tiče §. 1. predložena zakona, bit ću tako slobodan predstaviti

HRVATSKE NARODNE PIJESME IZ ISTRE.

IV.

Kada nevjesticu vode.

(Veprinačka).

Takle j' voda izpod Starograda,
Na njoj rasle trava deteljina,
Zela ju je Anica djevojka,
Metala ju pred brajnovu konje.
Jijte, pijte, konji, brajna moga,
Ač vam je pojt dug put putovati,
Projti vam je tri gore jelove,
Tri jelove, a tri jesanova,
Fripeljati mladajhnu djevojku.
Još ni mlada na voz postúpila,
Pod njom su se kola polomila.
Misli junak čim će po djevojku,
Zama junak devet pari volji,
I djevojku doma dorodiše.
A djevojka majci govoraše:
Dobar večer Bog daj, mila majko!
Bog daj dobar večer, čerko moja!
Mila majko, ča je za večeru?
Za večeru su dva vola mesa,
Za večeru dva akopca pečena,
Za večeru devet pečć kruna,
Za večeru devet braćav vina,
Za večeru dva lehi salati.
Mila majko, svega tega j' malo!
Majka se je kruto prestrašila,
Sinku svomu tako govorila:

I peljaj ju od doma mojeg,

Jer bi dva dni svo moju pojala!

Volč. sb.

V.

Kada labraju na pogaču.

(Veprinačka).

Dare, dare na kolač,
Ki nadvrže, tega je
Ki pomažo nevjesticu,
Pomoži njega Bog,
Pomoži njega Bog,
I djevojka Marija,
I djevojka Marija,
Ka jo Boga rodila.
Lepa vam hvala,
Draga brajto moja!
Kako ste vi nju darovali,
Tako da bi vas Bog s rajom!

Isti.

VI.

Djevojci u predvečer svatbe.

„Pridoh ti pred vrata, je l' ti so moliti,
Milo i drago, čes nam otvoriti?“
„Ako verno slušiš, vorno ti otvaran.““

„Or dvor bi morital slebron okovati,
I mladu djevojku zvon njoga pejati.“

Sabrao Trinajstić.

VII.

Kada mi se čerka od majko dijaše,
Majkino se srđes na pot razevijaše.
No pitam te, majko, blagu njenoga,
Nego to ja pitam tvoga blagoslova;
Da me blagosloviš s tvojim dosnum rukom.

Isti.

VIII.

Bila golubica,
Imena sladkoga:
Zvezdo i danice,
Zajo srđca moga.
V njoj je golubica,
Kato, dušo draga.

Isti.

Posljednje tri pjesmice pjevaju u Vrhniku u predvečer svatba pred djevojčini vratu; a zovu to „montinjadu kantat“ ili, ako je sa sopielji, „mentiojadu sost“. Napjev im je starinski, te i oni sami vole, „da se to kanta starinskum notum“.

IX.

Napitnice.

(iz Dubavnice).

Kad se pije u zdravje.

Pasao josam krave tri,
Nigda četire, nigda dvi,
Belu, rumenku, črno nij,
Črno nij, nij,
Muzi ga, muzi, ti!

X.

Draga moja kumpanja,
Vorni prijatelj,
Gospodar od kuća lipo prosu,
Budite veseli!

On ne mari, ni ne krati, da s' napi'emo,
Neg' da svi ujedno veseli stojimo.
Svaki polak svoje volje nek' si natoči,
Prijatelj nek' postana kad svidiše oči,
Nek volji ki ča oće, ko'a komu drago,
Prijateljski životi j' na svitu blago,
Vino zove pij mene,
Uzigrat ću ja tebe.
Junak ga jo izpio
*) ga je napiro,
Napji mi se, **) moj.
Na tebi je sada red,
Rad, red; muzi ga, muzi ga, muzi,
Bliznji bratac otari mu suze!

*) Ime. — **) Ima.

u specijalnoj debati, da se preinaci predlog istoga §.

A kad se došlo do specijalne debate, Dr. Vitezić reče:

„U motiviranom vladinom izvješću med ostalim se čita: Pošto je podizmak (jesen) već na kraju potrebitija stvar jest, da se proskrbi pšenica za sjeme, za koje treba po Namjesnikovu izvješću za dotične pokrajine najmanje 80,000 forinti.

Silno je potrebno pak, da skrbi i za sisanje žita druge vrsti. A toj potrebi bi se imalo, polag istoga motiviranog izvješća, providiti drugim, kasnije predložiti se imajućim zakonom.

Čuli smo iz razloženja štovanova izvjestitelja da ono 60,000 for. u §. 1. ima služiti samo za to, da se proskrbi pšenica za sjeme; a u spomenutom §. pako čita se ne pšenica nego žito za sjeme, pod kojim (žitom) vlada usljed svoga motiviranoga izvješća razumjeva pšenicu, turkinju, jačmen i pažulj.

S toga predložio bih, da se mjesto riječi žito za sjeme, u §. 1. mećne riječ pšenica za sjeme, jer se samo na takov način da složiti zakonski predlog sa razloženjem izvješća.

Predlog našega zastupnika, gosp. Dra. Vitezića, da se naime u zakonu mjesto žito reče pšenica za sjeme, ne bude prihvaćen od većine car. vicea. Odmah za tim predsjednik ga dade izglasovati radi njegovog prenositi u drugom i trećem čitanju, a carevinsko ga višeće prihvatiti uz većinu dvih trećinah. A sad evo tog zakona:

Zakon za ublaženje nevoljnog stanja usljed ljetosnje neljetine u Istri i Gorici.

§. 1. Vlada je ovlaštena, da se pomogne potrebnim seoskim stanovnicima Međiasne Grofije Istre i Kneževske Grofije Gorice i Gradiške, stradajućim usljed ljetosnje neljetine, pružati predujam, bez kanatah, iz državnih blagajnicah za nabavu žita za sjeme, do svote od 60,000 forintih, uz uvjet da se povraćaj tog predujama iz državne blagajne zajamci pokrajinskim zemljišćem, za svotu razdijelenu u pojedinoj od tih pokrajinah, a, dokle nije to moguće, od obćinah glede predujama pružena njihovim pojedininim obćinarom.

Razdielba ima se obaviti od državnih oblasti pomoću obćinskih.

§. 2. Dozvoljen predujam mora se izplatiti u pet godinah, počamši 1. januara 1881.

§. 3. Pisma, predatci i zapisnici, odnoseći se na taj predujam, prosti su biljegovine.

§. 4. Izvedenje ovog zakona jest naručeno ministrima unutarnjih posalah i financijah.

Osvrt na dogodjaje u Kastvu.

Neće nam zamjeriti postovani čitatelji našega lista, što se evo još jednom osvrćemo na dogodjaje u Kastvu. Nejnaju oni znamenovanja samo za obćinare kastavske, nego i za obćinare svih obćinah krajiske grofije Istre, a razsvietljaju u isto doba postupak s obćinama. Početkom mjeseca januara 1878 došao je u Kastav kao odaslanik sl. zem. odbora sa plaćom 100 f. mjeseci na teret obćine g. Cudera osoba, koja možda ima Garibaldi u imeniku svojih bivših vojnikah, ali o kojoj se u javnosti ništa znalo nije; osoba, koja tada nikakve službe imala nije i koja u obće nikad u obćinskoj službi bila nije; osoba, koja nije poznavala nit nepoznaće jezika, koj se jedini u kastavskoj obćini govori.

Poslovah njemu izručeni valjda nije bio kadar ih moguće obavljati, jer je dne 28 okt. 1878 vis. c. kr. namjestništvo

poslalo svoga povjerenika u osobi g. Simziga i raspustilo obćinsko zastupstvo. G. Simzig ostao je cijelih osam mjesecah i 24 dana (od 28 okt. 1878, do 22. jul. 1879.) u Kastvu kao povjerenik i cijelih osam mjesecah i 24 dana nije obćina imala svoga zastupstva, premda bi se to bilo moralo usljed §. 96. obć. reda za krajisku grofiju Istru najdalje posle 6 tjednah njegovoga raspusta obnoviti. Njegovim došašćem izgubio je vrijednost dekret g. Cudera, koga je g. Simzig držao uz dva pisara uz blagajnika i uz priličan broj slugah — kao pomoćnika i o kom se je češće izrazio — a jedno vrijeme nisu se baš najljepše gledali — da će otići onaj hip, kad bude on otišao.

Medju tim se oni nekako sprijateljili — u vrijeme izbora za car. vicee — a g. Simzig zajedno sa g. Sussom odaslanikom sl. zem. odbora došašćem, da izruči obćinu u ruke novomu zastupstvu, preporučio dne 22. jul. 1879. g. Cudera za obćinskoga činovnika i zastrašilo mu se po njeki način, da će i njega raspustiti, ne bude li vršilo svoje dužnosti. Ono je moglo do sadu malo učiniti, (a usljed nekih nije bilo nit slobodno raditi), al je do dana današnjega po zakonu obavljalo svoje dužnosti, ako i ne svakomu po volji, a ono zaista za probitak obćine, što je njegova glavna dužnost.

Imajuć pravo nad svimi svojimi službenici u osobah, plneći i imenovanju (§ 31. obć. reda za krajisku grofiju Istru) ono nije htjelo u sjednici 4. aug. 1879. medju g. Simzigom i drom. Gollobom kao obćinskim lječnikom (a jur to, što mu se je predložilo, da potvrdi te uvjete, kaže najjasnije, da jih je moglo i nepotvrditi i promjeniti), već je htjelo, da ostanu oni uvjeti, koje je prijašnje zastupstvo za obć. lječnika ustanovilo bilo. Tim većim pravom moglo je to učiniti, što g. Gollob nije se držao nit uvjetah sklopljenih sa g. Simzigom uzimajuć veće dnevnice, nedolazeć kad se ga je zvalo. Ono je također metnulo klacizlu, da ima g. Gollob učiniti izpit vidarstva, kojega još nejma, i to u roku godine danah. Sl. zem. odbor na uzluk dra Golloba proti taj odluci obć. zastupstva, uništio je tu odluku a pokrajinski kapetan dr. Vidulich naložio je (dne 17. aug. 1879. br. 3235.) glavaru, da se stvar opet u pretres uzme i da se dra Golloba bezuvjetno potvrdi. Zastupstvo je pretresalo, i ostalo pri svojem stojić tvrdo na zakonu. Hoće li sl. zem. odbor i to uništiti, još neznamo.

U istoj sjednici odlučilo je zastupstvo, da nejmaju obć. činovnici kad idu u obć. poslu po obćini nikakve plaće za voz, kao nit obć. zastupnici u istih okolnostih. Obć. zastupstvo, mislimo, posve je u pravu, odlučiti tako za svoje činovnike i niko nikoga nesili postati obć. činovnikom u Kastvu, a hoće li postati, onda se mora u Kastvu kastavskim zakonom podvrći. To i odgovara §. 31. obć. reda za Istru. Sl. zem. odbor nije tako mislio. On je, kako se čita u br. 504. Oss. Tr. uništio tu odluku zastupstva kastavskoga.

Ono, zastupstvo, uništio je kupoprodaju izvedenu po g. Tepperu bez ikogaje obć. zastupnika (prizultio se dakpaće nekoliko zastupnika kod c. kr. namjestništva radi toga a nedobiv odgovora, prosilo i opet zanj), a sl. zem. odbor je tu njihovom odluku uništenja kupoprodaje uništio i kupoprodaju valjanom proglasio.

Ono, zastupstvo, je jur i drugih odlukah učinilo, a sl. zem. odbor jih je uništio.

Ono je odlučilo dne 3. sept. 1879. uzeti privremeno geometru uz uvjet, da mora znati hrvatski, jedini jezik, koj se u obćini govori, a g. kotarski kapetan preporučivao je hip za tim, da

se uzme njeki Predonzan, koj izpuštv sve drugo, hrvatski nezna. Za dva tri dana jur je bio Predonzan u uredu obćine kastavske.

Zastupstvo odlučilo je na svojoj prvoj sjednici u prisustvu gg. Simziga i Sussa na preporuku istih g. Cudera kao i druge činovnike pridržati privremeno, a odlučiti se stalno prije svršelka g. 1879. a niko nije tomu, nit g. Simzig nit g. Sussa (povjerenici obiju vladah) prigovorio.

Medju tim o g. Cuderu doznalo se iz vjerodostojna izvora, da je u vrijeme izbora ljude, koji ga plaćaju nazivao „ljudini kmeti“; znalo se je, da je u to isto vrijeme mjesto obćinske poslove obavljati zajedno s drugim vrijeme tratio; znalo se je, da je on Garibaldinac bio; uvidjelo se, da nepozna jezika hrvatskoga — službenoga u obćini; vidilo se, kako se često vozikao (a na čije troškove i kakove, gle izvješće obćinske sjednice od 27. okt. t. god.). Narod je uvidjao sve veće, da ta činovnik za njega nije. Nezadovoljstvo bilo je sve veće a povećalo se onda (19. augusta) kad je sl. zem. odbor pozvao obć. glavarstvo, da nerazpisujuć službah, obstojeće činovnike — i g. Cudera — potvrdi. To je dalo povoda, da su njeki zastupnici kod neposredno sljedeće sjednice dne 3. septembra 1879. podasirli pismen predlog, da se službe razpišu (to pravo daje zastupstvu jur navedeni §. 31. obć. reda za Istru) i da se Cuder odpušti (zastupstvo ima pravo po §. 50. obć. reda sve svoje činovnike odpuštiti, a tim veće privremeno.). Tomu predlogu nije se dopustilo na dnevni red, a nije dopustio c. kr. kotarski kapetan nena-vedši nikakva razloga nego da nespada na dnevni red, premda je dopustio mnogo drugih predmetah, medju ostalimi u geometri, kojih u programu zabilježno bilo nije, i premda ima on usljed §. 91. obć. reda sjednicam obć. samo prisustvovati i u svako doba govoriti. Odlučilo se na drugu sjednicu. — Na sjednici 20. okt. nisu zastupnici htjeli viećati, dok se g. Cuder neodstrani iz viećnice.

Sl. kotarske oblasti odaslanik nepoznavajući jezika, kojim se u sjednicah govori, (a on ima pravo govoriti i paziti, da se neprekoraći djelokruga i nepovrediti zakona, §. 91. i 92. obć. red.), stade Cudera braniti — i to kao povjerenika sl. zem. odbora. Preko noći (od posljednje sjednice kad se je predlagalo, da se Cuder odstrani, do ove, kad se je imao taj predlog pretresti) je Cuder postao iz privremenoga obć. činovnika povjerenik zem. odbora — i to bez dekreta, kog su zastupnici zahtjevali, kog su imali pravo zahtjevati, a koj njim se pokazalo nije. Sjednica zandar stražena, bi raspustena, jer nisu zastupnici u prisustvu svoga priv. činovnika Cudera, o kom se je imalo govoriti, htjeli viećati. Jeli tu sbilja buke bilo, ko je tomu kriv? — Narod doista svjestan, mirno se razišao.

Kod sjednice 25. oktobra i opet neće zastupnici viećati, dok Cuder, koj je s g. kotarskim kapetanom pod pazihom u doravanu uljezao, neizide.

G. kapetan Cudera brani, dapaće čita dekret, kojim bi g. Cuder imenovan nekakvim juntinim odaslanikom za prijašnjega raspustenoga zastupstva. Nije li to poslje svega rečenoga, da iz kože skočiš!

Pošto je o g. Cuderu g. Simzig češće rekao, da će otići, kad i on; pošto on svojega dekreta nikad, a nit kad su ga zastupnici zahtjevali, pokazao nije; pošto se je gosp. Cudera od raznih stranah (gg. Simzig i Sussa dne 22. jul. 1879., sl. zem. odbor dne 19. aug. i 21. okt. 1879.) preporučivalo obćini za činovnika; pošto ga je obć. zastupstvo privremeno takovim pripo-

znalo, i niko proti tomu ništa rekao nije: pošto je došao dne 22. julija 1879. g. Sussa kao odaslanik Junta, da poslove novomu zastupstvu izruči: sad je Cuder na jednom juntin odaslanik, i to dekretom izdanim za prijašnjega zastupstva! §. 94. obć. reda za krajisku grofiju Istru, u kojoj se i obćina kastavska nalazi, veli, da ima zem. odbor pravo „preduzeti što je potrebno troškom i pogibelju obćine“, kad bi zastupstvo „zanemarilo ili zavrglo poslove vlastite obćine.“ Jedini je to §. usljed kojega bi se moglo slutiti, da može u koju obćinu sl. zem. odbor poslati svoga odaslanika za koje vrijeme, (nikad za dvie godine ili za 20, (Cuder je jur za Simziga govorio, da ima posla za 20 godinah za njega, dapaće vele, izrazio se jur da će — glavar biti), jer onda obćina prestaje obćinom biti, a zastupstvo postaje izlisno, jer bi u dvie godine (730 danah) i državu uređio, a kamo li nebi obćinu ma još veće poslovi zamršeni bili, i jer je u obćinu valjda u 8 mjes. i 24 dana g. Simzig uređio), i to onda samo, kad bi zastupstvo zanemarilo ili zavrglo poslove vlastite obćine. A šta je moglo zastupstvo, stupivše u službu 22. mjeseca julija g. 1879. zanemariti, šta li zabaciti mjes. januara g. 1878., kad g. Cuder sa dekretom odaslanstva u Kastav došao. Proti takovomu protuslovlju nit nemožemo dalje.

Ima ljudih, koji govore, da se s nekotjih stranah na drugo neide, nego da se još dosta bogata obćina Kastavska osiromaši, da se pak u siromašnoj uništi hrvatski duh, koj je u njoj uzbujao, a koj nije svakomu po volji. To bi bilo istini tim bliže, što znamo, da se je ljude pojedinih podobćinah nagovaralo, da se razdielje, pak da bude svaka za se. Tim bi svaka bila slaba, tim bi se dalo povoda medjusobnomu kosmanju, u kom bi se zbilja sve osiromašile, uništile.

Mi ovim molimo vis. c. kr. namjestništvo zaštitu zakonah za obćine proti svim onim, koji jih vjeđaju. Molimo, da se k obćinskim sjednicam od strane kotarske oblasti silju ljudi, koji poznadu obćinske zakone, koji poznadu jezik, kojim se u sjednicah govori. — Upozorujemo naše narodne zastupnike: na ovo danas spomenuto, a drugda jur razloženo. Neka oni potraze tamo lieka, gdje se ga tražiti može. Imenito pak jih molimo, da nagovore slavni zemaljski odbor, da nebi i u napred uništivao zakonitih odlukah obćinskoga zastupstva kastavskoga. — Hvalimo napokon sl. kastavsko zastupstvo za čielo njegovo zakonito, muževno i častno ponašanje. Ono je dosad, držec se zakona, uz sav pritisak pobjedilo. Neka se i odsad drži zakona. Neka se dogodi što će, dobra glasa, koji ipak najvrćeće vredi, neće izgubiti.

Dva tri paragrafa

obćinskoga reda za krajisku grofiju Istru onim, koji jih neznaju.

Njegovo Veličanstvo potvrdilo je i sljedeće paragrafe obćinskoga reda za krajisku grofiju Istru:

§. 86. Zemaljski Sabor pazi po svojem zemaljskom Odboru, da se imovina i dobra obćinska i njihovih zavodah nedodirljiva uzdrže. (Cl. XVIII. zak. 5. ož. 1862.)

Svaka obćina ima zemaljskomu Odboru podnieti točan spisak imovine i obćinskih dobarah i to svaki put kad se obćinsko zastupstvo promieni.

Zemaljski odbor može pitati obćine, da mu što razjasne u čem se opravdaju i poslati povjerenstva ili opunomoćiti u tu svrhu jednoga ili veće zastupnikah druge obćine, da pretraže stvar na licu mjesta.

U izvršivanju tog prava može on...
§ 91. Državna uprava ima pravo nadzirati občine...

To pravo nadzora ima na prvom mjestu kotarska politička oblast...
Predstojnik političke oblasti, ili njegov poslanik...

§ 92. Kad bi občinsko zastupstvo u čem, što na njegov djelokrug nespada, odlučilo...
§ 94. Kad bi občinsko zastupstvo zanemarilo ili nehotjelo izvršiti dužnosti...

Kad bi zanemarilo ili zavrlo poslove vlastite občine, ima to pravo zemaljski odbor...

§ 96. Občinsko zastupstvo može biti raspušćeno po namjesničtvu. Občina može učiniti utok kod državnoga ministarstva...

Najdalje 6 tjedana posle raspusta, mora se naloziti novi izbor (Član. XVI. zak. 5. ožujka 1862.)

Za obavljanje poslova u to vrijeme do namještanja novoga občinskoga zastupstva morali će namjesništvo s dogovorno sa zemaljskim odborom preduzeti potrebite mjere.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. studena 1879.

Danas se moramo veoma u kratko porazgovoriti s našimi čitatelji o svjetskih novostih...

Sutra će car. vice početi presuditi zakon o vojsci. Po tom zakonu naša bi vojska budućih deset godina imala brojiti osamsto hiljadah vojnika.

U ugarskom parlamentu vojnički zakon kao da će imati bolju sreću. Nagodbeni su se dogovori među Magjari i Hrvatima prekinuli...

U Madridu se juče poručila austrijska nadvojvodkinja Marija Kristina sa Alfonsom kraljem španjolskim.

velike stvari. Čuje se, da će car Aleksandar na svoj rođendan, dne 2. ožujka 1880. godine, vratiti Rusiji, slobodu, te vladati unapred uz višee zastupnikah naroda i plemstva.

Frantina i Jurina

Fr. Daklo u Pazinu na občinskih izborih da su predobili Sarjenjaki!

Ju. Ja sam znao, da će tako bit.

Fr. Kako to?

Ju. Tako: sega mlada leta jim pa je dobro namočilo, a polto lono osušilo; pak sad na podzimak nisu drugo, nego spravljeni golovu intradu.

Fr. Tako da misli, da...?

Ju. Mislim, da je centja turkinja, da bi bili draži glasi.

Fr. Pust će; tri leta brzo prođu...

Ju. Prođu, prođu, ako opet daš i sniša nođaju.

Književne viesti.

Učevne osnove za pučke škole. Tako je imo velike knjige, što ja je napisao u njemačkom, talijanskom, slovenskom i hrvatskom jeziku...

Pogled tradicionalne književnosti Hrvata i Srba. Ovo je naslov knjige, koju naši štampari, ako mi se dovoljan broj predbojnikah odazove...

Predbrojba šalje se samomu piscu. Kad se knjiga doštampa razaslati će se predbrojnikom s posturskim pouzdom na cieniu od 60 novč. a vr.

Sadržaj knjige je veoma zanimiv te se suma preporuča.

I ove će se godine tiskati Slovjenski Almanak, što ga priredilo u Beču stroučislustni djeci iz svake grane slovjenskoga porjeka.

početkom nove godine. Predplate se prima do konca ove god.; naslov: Radivoj Poznik, Wien, VIII. Florianigasse N. 17.

Ivan Širola, gradjanski učitelj na Hreljnu (pusta Meja), namijenio je tiskati velekoristanu knjigu Ob uzgoju djevojičah. Pisac je uzeo spis slavnoga nadbiskupa Feloneta: „De l'Education des Filles“...

Assomanovo Izorno evanđjelje. Na svetlo dao Dr. Ivan Černušić, tajni dvornik sv. Oca Lava XIII. i kanonik slovenskoga sv. Jerolima.

Knjiga u velikoj osmini ima uvoda LXXVI str. a za tim teksta 180 str. Ovo n. p. nekoliko vrsitah evanđjelja sv. Ivana I. pogl. „Iskoni h Slovo, i Slovo h u Boga, i Bog h Slovo, h se iskoni u Boga.“

„Matica Hrvatska“ časti se ovim objaviti, da pošto se je da danas blizu do tri tisuće članova za god. 1879. prijavilo...

Jarković, Dramatička djela, II. Do Aničić, Slike iz vojn. života i Lopačić, Poviest grada Karlova.

I. a) Senou, Antologia — i b) Verne, Put na mjesec — ili b) Verne, Put oko zemlje

U Zagrebu, 18. novembra 1879.

Uprava „Matice Hrvatske“

Izpravak.

U 21. br. „Naše Sloge“ dne 1. oktobra 1879. štampali smo dopis iz Barbanšćine, kojim se našao uvriedjen m. č. g. Petar Milton, župnik i dekan vodnjanski...

Kako nam nije bilo nikad ni na kraj pameti, uvriediti g. Miltona, koga poznamo kao čestita i poštena muža. Tako smo bili gotovi tiskati njegov izpravak, moljeni i od osobe njemu i nam prijazne, samo smo zeli, da mu dade doličnu formu...

1. Nije istina, da sam ja dne 14. oktobra došao u Barban. pozvan od prečelnih Karanjelah...

2. Nije istina, da sam ja pozvao č. g. g. svećenike u polestarijski ured, da poduzimem protiv njima nalozemu mi iztragu...

3. Nije istina, da sam je ja izružio, kad je naposljedku potražih na njihovu domu, da ovršim svoju dužnost.

4. Nije istina, da je slavenski pomoćnik dinjanski morao ići u Barban po mojoj zapovijedi...

5. Nije istina, da se je tom prigodom radilo o pitanju Karanjelah, ili o kojim satnici kare; kao ni o tomu, da li je, nije li Barban hrvatska zemlja.

6. Nije istina, da se htjelo potkćiti leđu narodna sunoviest, nego se radilo jedino o crkvenoj stegi.

Eto Miltonova izpravka u svojoj snemosti.

Kako si je dao m. č. g. župnik i dekan. Petar Milton, protumačiti na talijanski jezik naš hrvatski dopis od 1. oktobra br. 21. „Naše Sloge“...

U Trstu 1. decembra 1879.

Uredništvo „Naše Sloge“.

DOPISI.

iz Krško občine koncem studenoga 1879. Čudne stvari, svaki, sve što dalje može, hoće da drži vlast, bilo to i izvan zakona.

ni razpisali nove izbore, premda su jih na to, svojim ponašanjem, sjetile obkružujuće občine, koje su svoj posao ugovorile i koncu dovele. Al uzalud, kad se oni neobaziraju na ono, što oko njih...

Tri su stranke, koje misle prigodom novih izborah, najtečiji se: dvie naime gradske i jedna seoska. Obe gradske treba, da si po selih pribave dobar broj privrženikah, jer će inače propasti, dočim seoska može i sama na se računati.

Dosad vladajuća stranka imati će za se ne amici e fautori koli na Punta *) i Sv. Fusi, toli i Dubašnici, ali u gradu posve malo, — dakle imala bi propasti. Nova gradska stranka, dočim će imati većinu i to veliku u gradu, po selih neće imati skoro ništa, dakle i ta si može pogreb pripravljati.

Seoske stranke je namjera stresti sa sebe gradsko, vejsko gospodarstvo, i to je posve pravedno. jer već više godinah 8000 okoličnih stanovnikah, mora da sluša zakone učinjene od nekolicine gradskih zastupnikah, koji zastupaju jedva 2000 dušah.

Je li pak moguće sporazumljenje, toli potrebno, med seoskim obćinami? Ta kako nije, kad je već svim dodijalo dosadašnje stanje. Eno Kornić, gdje čudom gleda kako ima duga, dočim dok je sam svoj bio, nije ga imao. Eno Punat, — gori mu do nokta —, dosadašnje stanje progutalo mu ne samo par stotin forinti, koje je posjedovao kad se je s Vejom sdružio, nego mu se već i nabravo priličan dug od 600 t., a kamo će tako doći? Kako je neki štovani dopisnik s Punta ove godine javio, svake godine dava Punat 60 for. za liečnika, koji je u Veji a ne na Punta, i koji zna, na mjesto 3 f. kako je propisano, uzeti 5 for. za svaki pohod na Punat. Eno Dubašnica, teško uzdiše i ona mora tancati kako joj si ali no zagadi. Isto tako i Poljica. Jedina Sv. Fuska reć bi, da je zadovoljna, jer je puko oružje u rukuh mjestnoga si gospodara.

Svim je sramota, da se u sjednicah jedino talijanski govori, i da seljaci većinom ondje bulje malo ili ništa razumeć. Sramotno je i nepristojno, da obćinski spisi, pišeni talijanski, bivaju razasijani na podobćine i da ti bivaju pročítani puku, i to ne Puljizom ili Kalabrezom, već Hrvatom, koji neznaju neć hrvatski jezik, ako i gdje koji možda razumije isto talijanski! Takove nepravice nasmije se više trpiti, od sada treba, da prostorije krčkoga čuka odzvanjaju hrvatskim jezikom, to ho zahtijeva pravica i poštenje 6000 stanov-

nikah kanoti i čast njihovih zastupnikah, a gradski zastupnici, ako hi koji bio, da nezna hrvatski, nek se ga ući. Mislim ipak, da znaju mnogi Vejani hrvatski, jer znaju seljanom, Hrvatom, prodavali i kože i platno i fragmentun i poplati itd., moći će dakle oni i razumjeti što bude u sjednicah kojigod seoski zastupnik govorio u svojem materinskom — hrvatskom jeziku. Hrvatskim duhom treba, da dišu novi zastupnici, o tom valja da nastoje svi seoski birai!

Svi, dakle rodoljubi, koji spadate pod vejsku obćinu, osobito vi, mnogobćasni svećenici, vjerni sini hrvatske matere, imajući pred očima vjeru i domovinu, imate se živo zauzeti, da takovi budu budući obćinski zastupnici. Da budu naime nepokvareni naši hrvatski seljaci, i nitko drugo. Tada ćete se moć ufati na pravo obćinsko podopaganje, tada će hrvatsko imanje biti u hrvatskih rukuh, duh u učionah bitić će hrvatski, puk, koji je toli jasno pokazao, da je čelik-hrvat u prizadnjih izborih za carevinsko vieće, probuditić će se, bolje će razumjeti svoju narodnost i hrvatski-frankopanski svoj ponos. Da, jedino tako na crkvenom i političkom našem polju, neće se ukoreniti prekomorska zla trava i pokazat ćete, da sve žrtvujele za vjeru i hrvatsku domovinu.

Na vrijeme dakle svi hrvatski rodoljubi stavte se na dielo, da vas ne priprave ne najde proglas novih izborah, koji mora koj taj dan puknuti. Na to te „gospodićici“ i „amici“ mrmeljati, al vi se zato ne starajte, morati te po hrvatsku tancati, nebudu li htjeli, tad će svaki za sebe misliti pa hote, kao nekoć, Punat, Kornić, Dubašnica i Poljica svoji na svojem biti!

Rodoljubi seoskih obćinah, nezaboravte na ovo, što vam piše, na rad vas nukajući, vaš obćinar M.

Jednomu pazinskomu klevetniku.

Od jara put ti pozučela, A rieji gled ti ognjem krošo, Zavišću žuč ti uzavrela I brbljav jezik visk ti klješo. Pošteno ljudo rad opidaš, Vikću ti pravodne rad biediš: Prikupit tim se znam kim nadaš, U sreću da im trvdjo sjediš. U srea čista viriš rada — Izročel — à svoje pogledi: Zmijica puo ti jo jada Kim mnogo, mnogo već ozledi. Oj kudi, laži, biadni stvoru! Oj crni! — nećas dugo časa — Gle! sunca već ti gre za gore Još hip pak — za tobom ni glasa!

I opet najgoruće molimo sve one naše predbrojniko, koji nam predpitate na naš List za minuću godinu nisu jošte poslali, da to 'svakako prije konca tekućeg mjeseca učine.

Različite viesti.

Narodni ponos. Dne 25. studena iz Bosne i Hercegovine prispješe u Trst Lloydovim parobrodom dva bataljuna vrlug slovenskog puka Kubn Br. 17., dočekan od mnogobrojna pučanstva, gdje im drugi podpredsjednik političkog društva „Eđinost“ uz patriotičan nagovor izruči prakrasan lovorovianc sa trobojnim narodnim trakama, na kojima bjehu zlatom izvezeno slijedeće rieči: „Kogolje, Bibač, Jajce, Livno — Primorski Sloveni hrabremu polku Kubn“. Sutradan krunoši ti naši slavni junaci kroz Ljubljanu u Bač na posadu. Živili!

Ravnateljem gradskog trčanskog Magistra postao je naš zemljak, g. Zakarija Gandusio, rodom iz Krka na otoku istog imena, birši dosad činovnikom kod ovdášnjeg pokrajinskog suda. Čestitamo mu iz svega srca.

U carevinskom je vieću izrečeno u načelu ukinutje svih slobodnih u državi lukah, pa tim i Trsta i naše Istra. Nego što se tiče Trsta, to će biti stopram od kakve drvo ili tri godine, naime zajedno sa ukinutjem slobodne luke riečke. Što se pako tiče naše Istre, glede nje da će se najbrže pričekati još do godina, dokle ju minu greke posljedica ljetosnje nerodice. U tom je smislu i koparski municipij, posloao predstavku na visoku vladu, pozvav i ostalo istarske municipije, da i oni taj isti korak zajedno s njim učino.

Na koparskom učiteljsku učilo je lanijsko školske godine svih djakah 128, i to u IV. razredu 28, u III. 48, u II. 26, u I. 28. Da vidimo danas, koliko je od tih djakah bilo iz jedne, koliko iz druge, koliko iz treće pokrajine ovoga Primorja; a onda iz kojih kotarah su bili djaci iz Istre. Djakah iz Istre, ta najveća pokrajine onoga Primorja, bilo je 38; iz pokrajine Goricko, koja ima manje stanovnikah nego li Istra 68, iz Trsta s okolicom 15. K tomu bila su 4 djaka iz Kranjske, 2 iz Štajerske, 1 iz Rieko. Istarskih djakah bilo je iz kotara koparskoga 6 (i to 3 u slov. odlelu 3 u tal.), iz poročitoga 4 (sva 4 u tal. od.), iz Rovinja 4 (u tal. od.), iz pazinskoga 2 (oba u tal. od.), iz lušnjaškoga 13 (i to jedan iz Lušnja u tal. od., 12 iz Krka, od kojih su osim jednoga svi u hrv. od. bili), iz volovskoga 9 (svi u hrv. od.). Vide se s toga da najma cilji koparski, cilji poročiti, cilji puljski, cilji pazinski, sva zapadna Istra niti jednoga djaka u hrv. odlelu, a da ga najma niti otok lušnjaški niti creški. Vidl su iz svega, kako se slabo mari za Istru u obćno, a za Hrvate napose, za Hrvato u zap. Istri niti malo.

Br. 2312.

NATJEČAJ. Usled zaključka obć. zastupstva od 27. listopada t. g. imadu se popuniti slijedeća mjesta: Mjesto obć. tajnika ujedno likvidatora, sa plaćom godišnjih 1000 forinti; prvenstvo dati će se izučenom pravniku, u pomanjkanju takvog, ima molitelj svjedocbami dokazati popunu sposobnost u obć. poslovih; mjesto obć. blagajnika, sa plaćom godišnjih 500 for. sa zahtjevom, da molitelj dokaže sposobnost za ovo mjesto, i da kod nastupa službe položi jamčevinu odgovarajuću jednogodišnjoj plaći; mjesto obć. pisara, sa plaćom godišnjih 500 for.; mjesto zemljomereca (geometra) sa mesečnom plaćom od 60 for. uz 1 1/2% čistog dobitka na prikoristjenomu likvidiranomu kapitalu. Uredovni jezik jest hrvatski, osim kojega zahtjeva se poznavanje talijanskoga, a po mogućnosti i njemačkoga jezika.

Natječaj valja od dana 27. listopada do 10. prosinca t. g. do kojega dana imaju natječatelji svoje sa sveodčbami usposobljenja kao i neporočnosti obložene molbe podpisatonu glavarstvu dostaviti.

GLAVARSTVO OBĆINE KASTAV dne 28. oktobra 1879.

Glavar: Dukić m. p.

Br. 471. — C. S. D.

NATJEČAJ na učiteljske službe.

U ovom školskom kotaru su izpraznjene slijedeće učiteljske službe: 1. Učitelja II. vrste na jednorazrednici u Materiji sa slovenskim učnim jezikom. 2. Učitelja III. vrste na jednorazrednici u Tatreh sa slovenskim učnim jezikom.

3. Učitelja III. vrste na jednorazrednici u Rukavcu sa hrvatskim učnim jezikom.

Sa svimi službami su sakupljeni dohodici utemeljeni zemaljskim zakonom za Istrju od 3. novembra 1874 br. 30 odnosno 10. decembra 1876.

Oni koji traže za podieljenje jedne ili druge ovih službah, imadu uređuo dokumentirane molbenice, ako su jurve u službi, tragom predpostavljene oblasti, akp jošte ne služe, ravnim putem najdalje do 20. novembra t. g. na ovo c. k. kotarsko školsko vieće, odpremiti.

C. K. KOTARSKO ŠKOLSKO VIEĆE Volosko dne 15. oktobra 1879.

T6k Novacah polag Borse u Trstu od 16—28. Novembra 1879.

Table with columns: Dne, Caribinski (cedini), Napoboni, Lire ster., and others. It lists various exchange rates and prices for goods in Trieste.

Pregled trčanskoga tržišta. dne 27. Novembra 1879.

Large table with columns: OD, DO, and various items. It lists prices for various goods such as oil, sugar, and other commodities.